

Взаємовідносини між органами влади засновані на розподілі компетенції в області податкового регулювання між ними. Загальні податки знеособлені і надходять в єдину касу держави, яке і визначає подальшу порядок їх застосування, як правило, на загальнодержавні заходи.

Спеціальні (цільові) податки використовуються для строго визначених функцій. Наприклад, кошти державного страхування практично у всіх державах використовуються тільки на соціальне забезпечення (пенсії) і соціальне страхування.

Різноманітність залежить від типів (суб'єктів) господарської діяльності і їх організації. У будь-якому випадку виділяють чотири сектори, які розрізняються між собою не тільки способом господарської діяльності, а й особливостями податкового регулювання: державний сектор; комерційний сектор; фінансовий сектор; населення.

Прямі податки важко перенести на споживача. У тому числі найлегша справа з податками на землю і на іншу нерухомість: вони включаються в орендну і квартирну плату, ціну сільськогосподарської продукції.

Непрямі податки переносяться на кінцевого споживача в залежності від ступеня еластичного попиту на товари і послуги, оподатковувані цими податками. Чим менш еластичний попит, тим більша частина податку перекладається на споживача. Чим менш еластична пропозиція, тим менша частина податку перекладається на споживача, а велика сплачується за рахунок прибутку. У довгостроковому плані еластичність пропозиції зростає, і на споживача перекладається дедалі більша частина непрямих податків.

Література:

1. Єфименко Т. І. Актуальні питання сучасних стратегій реформування податкових систем. *Фінанси України*. 2013. №3. С. 7–26.
2. Гетманцев Л. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.- практ. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

*Пакуліна А. А., к.е.н, доцент
Демакова Д. Ю.*

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Забруднення навколишнього середовища – одна з глобальних проблем сучасності. Всі без винятку економічно розвинені країни усвідомлюють її небезпека і значимість, вживають заходів щодо поліпшення екологічної ситуації в усьому світі. Так, наприклад, 25 вересня 2015 року на Генеральній Асамблеї ООН була схвалена Порядок денний в галузі міжнародного розвитку на період після 2015 року. Серед інших важливу роль відіграють мети по боротьбі зі зміною клімату, збереження океанів, захисту і відновлення

екосистем суші. Сукупність напрямків розвитку світової спільноти, позначених лідерами держав і урядів, називають Цілями сталого розвитку до 2030 року .

Оптимальне використання обмежених ресурсів, а також впровадження екологічних технологій є одним із завдань, на розв'язання якої зосереджені сили економічно розвинених країн. У зв'язку з необхідністю усунення великої кількості проблем, державам потрібні не тільки ефективні методи регулювання, а й інструменти, що дозволяють знизити економічні витрати на їх рішення. На сьогоднішній день виділяють кілька підходів до регулювання природоохоронної діяльності, серед яких важливе місце займає ринковий підхід. Його суть полягає в використанні фінансових інструментів стимулювання і стримування підприємницької активності, створення певних економічних стимулів, що сприяють прийняттю приватними компаніями таких рішень, які б завдавали мінімальний шкоди екології.

Статистична служба Європейського союзу дає наступне визначення: екологічний податок – це податок, податковою базою якого є фізична характеристика об'єкта, вплив якого на навколишнє середовище визнається негативним, або пов'язаного з ним іншого об'єкта.

Звичайно, це не єдине існуюче визначення. Поряд з вищезазначеним має місце бути і таке визначення: екологічний податок - це зобов'язання, покладене державою на тих, хто використовує навколишнє середовище, за таке використання.

У країнах ЄС розглядають питання щодо запровадження спеціальних екологічних сертифікатів, у яких буде передбачено вид енергії, що використаний для продукування того чи іншого товару (послуги). У випадку застосування переважно викопних джерел енергії для виробництва певного товару для нього будуть уведено обмеження для експорту в держави ЄС. Тим самим фінансово стимулюватиметься виробництво енергії з відновних джерел. Так, у країнах Європи основною функцією екологічного оподаткування є регулювання діяльності економічних агентів, щоб їхня діяльність спричиняла менше навантаження на навколишнє природне середовище.

Головною особливістю екологічної політики країн ЄС є те, що вона спрямована на попередження виникнення забруднення навколишнього середовища за допомогою проведення екологічної оцінки, таких видів: екологічна оцінка впливу на навколишнє середовище й екологічна оцінка стратегічних планів і програм розвитку. Оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС) являє собою процедуру оцінки ймовірних наслідків промислової діяльності для навколишнього середовища й здоров'я людей на етапі планування (проектування) такої діяльності. Оцінка впливу на навколишнє середовище є обов'язковою процедурою та одним із ключових елементів запобігання забрудненню навколишнього середовища в усіх розвинених країнах світу, міжнародних фінансових установах. Значні фінансові результати від реформи екологічного оподаткування вже отримала Німеччина. За рахунок збільшення надходжень від енергетичних податків (із 34,1 млрд євро в 1998 р. до близько 52,7 млрд євро у 2003 р.) вдалося спрямувати 88 % від

отриманої суми на зменшення внесків громадян у межах системи державного пенсійного страхування, а 3 % використано на фінансування урядової федеральної програми щодо розширення інвестицій у поновлювальні джерела енергії та підвищення енергоефективності будівель.

Екологічне право Німеччини виходить з двох основних принципів, а саме: «забруднювач платить» і принцип передбачливості. Економічно правильно встановлені збори спонукають платника податків на таку поведінку, яка запобігає можливості виникнення екологічних проблем. В цілому, систему екологічних платежів Німеччини можна назвати стабільною, однак відбувається перманентна незначна модернізація існуючих правил, наприклад, зміна ставки існуючих податків[1].

У 1999 році в Німеччині була проведена успішна податкова реформа, метою якої було підвищення цін на енергоносії, що сприяло регулюванню виробничих процесів і попиту на технологічні інновації і, отже, на підвищення енергоефективності товарів. Водночас це призвело до створення додаткових робочих місць, оскільки вартість робочої сили була зменшена.

У зв'язку з тим, що податкова система Німеччини досить обширна, для зручності введена класифікація. Найбільш зручною є класифікація за функціональною ознакою, вона поділяє екологічні податки на 4 групи:

1. Платежі за природокористування (ними обкладаються ті, хто використовує природні ресурси в своїх цілях, при цьому завдаючи шкоди навколишньому середовищу);
2. Екологічні платежі, що фінансують дохідну частину бюджету;
3. Вирівнюючі екологічні платежі (стягуються з осіб, які заподіяли шкоду екології, при цьому скасовуються компенсаційні заходи);
4. Керуючі екологічні платежі (мета таких платежів - скорочення згубного впливу на навколишнє середовище) [2].

Прикладом керуючого екологічного платежу можна вважати чинний в Німеччині податок на мінеральні масла. Цей податок має як правову, так і економічну ціль з одного боку, а з іншого - платникам надано вибір: або платити, але при цьому надавати згубний вплив на екологічну ситуацію певного регіону, або не платити, але і значить не їздити, тим самим обмежуючи свої комфортні умови. Витрати на адміністрування податків надзвичайно важливі, тому екологічні податки є досить ефективними. Зокрема, надзвичайно низькі витрати на їх адміністрування в Німеччині: на екологічні податки витрачається лише 0,1 % їхніх доходів (для порівняння: 2,2 % доходів від податку на доходи фізичних осіб і 5 % доходів від корпоративного прибуткового податку витрачаються на їх адміністрування).

Важливу роль в податковій системі Німеччини грають платежі, пов'язані з оподаткуванням енергії, до яких відносять вже згаданий податок на мінеральні масла, а також податок на електричний струм. Ці податки не тільки допомагають обмежити інтенсивність використання природних ресурсів, а й стимулюють населення впроваджувати енергозберігаючі технології.

Ознайомившись з системою екологічного оподаткування Німеччини

хочеться відзначити її грамотність і стрункність. Податкова система Німеччини не статична, вона еволюціонує, змінюються методи справляння податків, ставки, об'єкти оподаткування. Постійне реформування в цій сфері дуже важливе, оскільки екологічна ситуація нестабільна і необхідний пошук балансу. Згодом, завдяки впровадженню нових технологій зменшується рівень забруднення, у платників податків звільняються кошти, відповідно, ці ресурси можуть знову піти на збільшення споживання і привести до забруднення.

Література:

1. Schofield M. Green Taxes in Other Developed Countries / M. Schofield, T. Theodosiou, available at : <http://www.greentaxreport.co.uk/read-chapters-online/13-green-taxes-in-other-developed-countries>.

2. Ekins P. Theory and Practice of Environmental Taxation, available at : <http://www.greentaxreport.co.uk/read-chapters-online/11-theory-and-practice-of-environmental-taxation>.

ПОДАТКОВИЙ ТЯГАР ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ

*Присяжнюк Т.В., спеціаліст першої категорії
Могилів-Подільський монтажно-економічний коледж*

Питання розвитку чи створення свого бізнесу починається з бізнес планування і на даному етапі молодий підприємець задумується над тим, чи будуть придбавати в нього продукцію, адже при встановленні реальної ціни, тобто при підрахунку всіх витрат на виробництво одиниці товару, часто купівельна спроможність покупця диктує потребу суттєвого її зниження. Чому ж так відбувається? Справа в тому що малий чи середній бізнес є затратнішим ніж великий, адже часто та одні й ті ж адміністративні витрати припадає менша кількість виготовленої продукції. Звичайно, державні органи потурбувались про такі підприємства з допомогою спрощеної системи оподаткування, як методу розвитку малого бізнесу. Спрощена система оподаткування являє собою спеціальний податковий режим, запроваджений для стимулювання малого бізнесу в Україні. Її відмінною рисою є відносна легкість ведення бухгалтерського обліку та зниження податкового тиску. Однак не кожен бажаючий може перейти на спрощену систему оподаткування. І тоді постає питання добросовісності платника податків. Часто шлях тіньового бізнесу стає методом «виживання» на ринку жорсткої конкуренції.

В загальному такі проблеми постають в реальному житті у підприємців, але перевіримо чи дійсно рівень податкового навантаження в Україні такий суттєвий за загальними показниками державного бюджету: у міжнародній практиці показник податкового навантаження визначається шляхом знаходження частки податків у загальному ВВП. Тому використаємо даний метод і для показників України.